

Llegat París - Bussé

Ferran Manau i Graupera

Responsable de Monumenta

Membre de la SCGHSVN

Resum: Inventari classificat dels documents, alguns dels quals en fotocòpia i d'altres en còpia de l'original, que s'han obtingut d'arxius eclesiàstics i jutjats municipals i que han permès fer un seguiment genealògic de dues nissagues, l'una del Baix Camp i l'altra d'Osona i la Garrotxa, de les quals trobem dades a partir del segle XVI fins que, a principis del segle XX, per matrimoni es troben i continuen fins als temps actuals. És el seguiment de dues famílies catalanes amb els orígens a les comarques i que acaben a la gran àrea metropolitana de Barcelona. Les persones d'ambdues nissagues durant els segles XVI al XIX tenien oficis relacionats amb la pagesia i els artesans, i en dues generacions van passar al sector serveis.

Paraules clau: Valls, pagès, Torelló, boters, paraires, teixidors de lli, Baix Camp, Garrotxa.

Resumen: Inventario clasificado de los documentos, parte de los mismos en fotocopia y otros, en copia del original, extraídos de archivos eclesiásticos y juzgados municipales, permitiendo un seguimiento genealógico de las dos castas, una del Baix Camp i otra de Osona i la Garrotxa, cuyos datos encontramos a partir del siglo XVI hasta que, a principios del siglo XX y por matrimonio, las reencontramos y seguimos hasta la actualidad. Se trata pues del seguimiento de dos familias catalanes con orígenes en las comarcas, acabando en el área metropolitana de Barcelona. Las personas de las dos castas, que ocupan los siglos que van del XVI al XIX, tienen oficios relacionados con el medio rural y el artesanado, pasando en dos generaciones al sector servicios.

Palabras claves: Valls, Pagès, Torelló, Boters, Paraires, tejedores de lino, Baix Camp, Garrotxa.

Abstract: Inventory of classified documents, some of them in a photocopy and others in a copy of the original, which has been obtained from municipal courts and ecclesiastical archives and has allowed us to track two family lineages, one from Baix Camp county and the other from Osona and la Garrotxa. The documents go from the 16th century to the beginning of the 20th, when both dynasties came together by marriage and continues until present times. It shows the evolution of two Catalan families from its countryside origins to their establishment in the great metropolitan area of Barcelona. From the 16th to 19th centuries, members of both lineages had occupations related to peasants and artisan activities and two generations after in the service sector.

Keywords: Valls, pagès, Torelló, boters, paraires, linen weavers.

Résumé: Inventaire classifié de documents, (certains en photocopie et d'autres en copie de l'original, obtenus à partir des dossiers ecclésiastiques et des cours municipales) qui a permis de suivre un suivi généalogique de deux lignées: une du Baix Camp et l'autre d'Osona et de la Garrotxa. Ces données se trouvent à partir du XVIème siècle jusqu'au début du XXème siècle par le mariage. Suivi de deux familles catalanes dont les origines sont dans les comtés et se terminent dans la grande zone métropolitaine de Barcelone. Les gens des deux lignées qui ont duré du XVI au XIXème siècles avaient des bureaux liés à la paysannerie et à l'artisanat et en deux générations ont passé au secteur des services.

Mots-clés: Valls, Pagès, Torelló, Boters, Paraires, Teixidors de Lli, Baix Camp, Garrotxa.

El mes d'abril de 2016, Francesc París i Bussé, acompanyat de tota la seva família, va fer donació a la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària de tots els treballs genealògics, tant de la família París com de la família Bussé, que diversos membres havien fet sobre ambdues nissagues. La decisió que en el seu moment va prendre la família París es pot considerar com a molt encertada perquè el respecte a la gran tasca feta per Francesc París i Bussé no resti en l'oblit; tota la documentació ha estat inventariada, classificada, arxivada i dipositada a la Societat Catalana de Genealogia, i està a disposició d'estudiosos de la genealogia que vulguin aprofundir històricament tant en la genealogia com en els usos rurals que desenvolupaven les famílies catalanes d'anys reculats.

INVENTARI DE L'ARXIU

Sobre núm. 1. Naixements i baptismes de la família París:

- Certificat de baptisme de Dolors Anna Teresa Bussé i Rebugen, de l'església de Sant Julià de Pallerols. 1879.
- Rebut núm. 456 del Registre Civil de Sant Andreu de Palomar (Barcelona) del naixement de Maria Magdalena Bussé i Coll. 1894.
- Certificat de naixement de Maria Magdalena Bussé i Coll, del registre núm. 9 de Barcelona, nascuda el 1894. Expedít de 13 de febrer de 1960. Nota manuscrita de casament amb Pere París i Porta el 3 d'abril de 1919.
- Certificat de baptisme de la Cúria del Bisbat de Barcelona de Francesc de Paula París i Bussé, que fou batejat el 13 de novembre de 1923. Expedít el 5 d'abril de 1943.
- Certificat de baptisme de Narcís Josep Ponç Paulís i Bosch, de l'església de Sant Feliu de Pallerols. 1922.
- Certificat de naixement (fotocòpia) de Maria del Pilar París i Pujol, del Registre Civil de Barcelona, nascuda el 1953. Expedít el 30 de setembre de 1960.
- Certificat de naixement de Maria Eulàlia París i Pujol, del Registre Civil de Barcelona, nascuda el 1955. Expedít el 2 de juliol de 1973.

Sobre núm. 2. Matrimonis de la família París (figura 1):

- Certificat (fotocòpia, 2 fulls) de matrimoni entre Antoni París i Bosch i Maria Costas i Miret, de la parròquia de Sant Salvador de Picamoixons, arquebisbat de Tarragona. 1914.
- Certificat de matrimoni entre Pere París i Porta i Maria Magdalena Bussé i Coll, de la parròquia de Sant Andreu de Palomar (Barcelona). 1919.
- Certificat de matrimoni entre Pere París i Porta i Maria Magdalena Bussé i Coll, de la parròquia de Sant Andreu de Palomar (Barcelona). Expedít el 1920.
- Certificat de matrimoni entre Francesc París i Bussé i Pilar Pujol Cubeles, de la parròquia de Sant Josep de Gràcia, bisbat de Barcelona. 1952.
- Certificat (fotocòpia) de matrimoni entre Antoni París i Bosch, vidu de Maria Costas i Miret, i Maria Mercè Cantí i Martí, celebrat el 9 de juny de 1885 a la parròquia de Sant Joan Baptista de Valls. Expedít el 1970.
- Certificat (fotocòpia) de matrimoni entre Francesc París i Costas i Josepa Costas i Cantí, celebrat el 9 de juny de 1885 a la parròquia de Sant Joan Baptista de Valls, arquebisbat de Tarragona. Expedít el 1970.
- Certificat de matrimoni entre Anton París i Bosch i Maria Costas i Miret, de la parròquia de Sant Salvador de Picamoixons, arquebisbat de Tarragona, celebrat el 23 d'agost de 1857. Expedít el 1969.

FIGURA 1. Retrat d'Anton París i Bosch i Maria Mercè Cantí i Martí.

- Certificat de matrimoni entre Pere París i Porta i Maria Magdalena Bussé i Coll, celebrat el 3 d'abril de 1919, del Registre Civil de Barcelona. Expedit el 9 de març de 1979 (aproximadament).
- Nota del Registre Civil de l'Ajuntament de Barcelona certificant el matrimoni entre Pere París i Porta i Magdalena Bussé i Coll, el mes d'abril [dia 3] de 1919. Expedit el dia 10 de març de 1983.
- Sobre amb fotocòpies de diversos documents matrimonials inventariats i ja relacionats.

Sobre núm. 3. Òbits de la família París:

- Certificat de defunció de Magdalena París i Velázquez el dia 10 de febrer de 1824, expedit per la parròquia de Sant Salvador de Picamoixons, arquebisbat de Tarragona, el dia 9 de juny de 1970.
- Certificat de defunció de Pere Antoni París i Velázquez el dia 29 de desembre de 1873, expedit per la parròquia de Sant Salvador de Picamoixons, arquebisbat de Tarragona, el dia 9 de juny de 1970.
- Certificat de defunció de Pere París i Porta, el dia 23 de febrer de 1983, expedit pel Registre Civil de Barcelona, el 3 de març de 1983.
- Sobre amb una fotocòpia del *Certificat de defunció de Pere Antoni París i Velázquez el dia 29 de desembre de 1873, expedit per la parròquia de Sant Salvador de Picamoixons, arquebisbat de Tarragona, el dia 9 de juny de 1970.*

Sobre núm. 4. Certificats de la família París:

- Certificat d'empadronament de l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols per a Dolors Bussé i Riubrugent i per a Narcís Paulís i Bosch. 1920.
- Certificat de l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols, declarant que els esposos Narcís Paulís i Bosch i Dolors Bussé i Riubrugent no tenen cap familiar que se'n pugui fer càrrec. 1920.

- Certificat de l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols, declarant que Dolors Bussé i Riubrugent pateix de demència mental. 1920.
- Certificat de l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols, declarant que els esposos Narcís Paulís i Bosch i Dolors Bussé i Riubrugent no són contribuents a la Hisenda pública de la població. 1920.
- Acta de nomenament de secretari amb plaça en propietat de l'Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols a Narcís Paulís i Bosch. 1914.
- Certificat de pagament d'un nínxol del Cementiri Catòlic de Sant Feliu de Pallerols. 1890.

Sobre núm. 5. Correspondència i notes històriques de la família París (figura 2):

- Notificacions de correu electrònic.
- Acta de reunió familiar. 2001.
- Notes històriques del Mas París del Milà-Valls, en el 125è aniversari de presència continuada de la família París. 1991.

Sobre núm. 6. Recordatoris de la família París:

- Recordatoris de casaments i defuncions, DNI de Pere París i Porta i de Magdalena Bussé i Coll, etc.
- Butlletí sobre Maria Antònia París. 1985.
- Butlletí d'Acció Catòlica de la parròquia de Sant Pacià. 1954.
- Sobre amb una fórmula magistral.

LIBRETA DE AHORRO				LIBRETA DE AHORRO							
				FRANCISCO PARÍS - JOSEFA PORTA INDISTINTAMENTE				N.º 284			
				FECHA	CANTIDADES IMPUESTAS O DEVUELTAS	Imposiciones PESETAS	Revoluciones PESETAS	FECHA	CANTIDADES IMPUESTAS O DEVUELTAS	Imposiciones PESETAS	Revoluciones PESETAS
1883 Julio 1	Supus ant. Dues mil.	1200005	55005	1883 Abril 8	Chaves anterior. Cinco mil.	38448	500				
" Agosto 1	Cinco mil. cinco centos.	50000	30000	" Noviembre 31	Quatre mil.	4000	500				
	Interesses líquids	26105	35000	" " 31	Dos mil.	2000					
		1226190	605005		Interesses líquids	1050					
					Defalt. timbre reduplicat	99500	1000				
1894 Gener 1	Saldo al seu favor	619105									
" " 3	Dues cents quaranta un.	450	24105	78 Gener 1	Saldo a su favor	89500					
" Abril 6	Cinco centos.	500	500	" " 3	Cinco mil. 8 centos.	5000	1000				
" " 7	Quatre cents cinquanta.	450	450	" " 11	Cent mil.	10000	1000				
" " 17	Seiscientos mil. nov. y setenta y uno.	600000	600000	" " 29	Cent.	100					
" " 31	Cinco centos. ochenta y cinco.	500	375	" " 11	dos. centos.	200	200				
" " 19	Cinco centos. cincuenta.	500	350	" " 3	cent. cincuenta.	500	150				
" " 30	Cinco mil.	5000	3000	" " 7	cent. cincuenta.	500	150				
" " 28	Dos. centos. cincuenta.	500	250		Interesses líquids	500					
	Interesses líquids	6690			Defalt. timbre reduplicat	9100	460505				
		963098	678605								
1896 Enero 1	Saldo a su favor	914498		1897 Gener 1	Saldo al seu favor	150333					
" " 30	Cent.	1000		" " 15	cent. cincuenta.	500	150				
" " 3	Cinco centos. ochenta.	500	500	" " 16	Cent. cincuenta.	500	150				
	Chaves.	38448	500		Chaves.	150333	650				

FIGURA 2. Extracte de la llibreta de pensions de Francisco París i Josefa Porta.

Sobre núm. 7. Genealogia de la família París:

- Esborranys.
- Notes d'arxius consultats.
- Relació genealògica.

Sobre núm. 8. Genealogia de la família Bussé:

- Esborranys.
- Fotocòpies d'arxius consultats.
- Relació genealògica.
- Notes genealògiques dels Bussé al Brasil i al Regne Unit.

Sobre núm. 9. Correspondència i notes històriques de la família Bussé:

- Estudi històric del cognom *Bussé*.
- Correspondència.

Sobre núm. 10. Recordatoris de la família Bussé:

- Defuncions.
- Casaments.
- Primera comunió.

Sobre núm. 11. Fotografies de les famílies París-Bussé

- Dossier de plàstic amb informació genealògica i fitxes.
- Àlbum genealògic de la família París.

BREU EXPOSICIÓ DE LA FAMÍLIA PARÍS

Aquesta nissaga dels París s'ha pogut estudiar des del segle XVI fins a l'actualitat. Consultant els llibres sacramentals de l'Arxiprestat de Tarragona, s'han trobat diverses branques dels París, entre les quals l'estudiada, que tot i estar establertes a Tarragona ciutat, a finals del segle XVIII deixen la capital per instal·lar-se a l'Alt Camp.

Arran de l'extracció de tota la documentació lliurada, sabem que la família París en el segle XIX estava establerta entre Valls i altres petites poblacions de l'Alt Camp; al poble de Picamoixons, Pere Anton París i tota la seva família vivien i treballaven per aquella contrada. De les memòries de Francesc París i Bussé en transcrivim literalment el passatge següent: *«Tots recordem el nostre estimat mas, els avellaners, la bassa, el pou, la noguera, la figuera, el porxo del carro al fons de l'era on les mongetes (o bajoques, com en dièiem) s'anaven assecant al sol; el galliner a l'esquerra del mas, l'encanyissat amb aquelles llargues teules on s'hi feien aquells menjars tan senzills, però tan rebons, d'escalivada amb pebrots i albergínies, tomàquet i enciam, i també algun conill amb samfaina. Quina samfaina, aquella!!!».*

En aquest paràgraf i en molts altres, hi tenim un retrat detallat de com era la vida de pagès, com es distribuïen les estances del mas, quina classe d'arbres fruiters servien per viure i quin tipus de bestiar tenien per treballar o per al consum familiar (figura 3).

Pere Anton es va casar amb una noia, també provinent del món rural, de Valls, M. Teresa Bosch, i segons el que figura en els llibres sacramentals d'aquesta població, un dels seus fills, l'Antoni, es va casar amb Maria Costas, també filla de Valls. Un dels fills del matrimoni, en Francesc, es casa amb la Josepa Porta i amb alguns dels seus fills es traslladen a l'aleshores vila de Sant Andreu de Palomar, a tocar de

Barcelona, moguts per la demanda de personal que a les primeries del segle xx requeria la transformació de la gran ciutat. L'any 1919, Pere París i Porta es maridà amb Magdalena Bussé i Coll, filla de Pere Bussé i Eulàlia Coll. Tots vivien a Sant Andreu de Palomar, però els Bussé procedien de la Garrotxa. La descendència d'aquest matrimoni ja és totalment barcelonina.

L'etimologia del cognom *París* la trobem en el llatí *Apparitio*, 'Epifania'.

Arbre genealògic

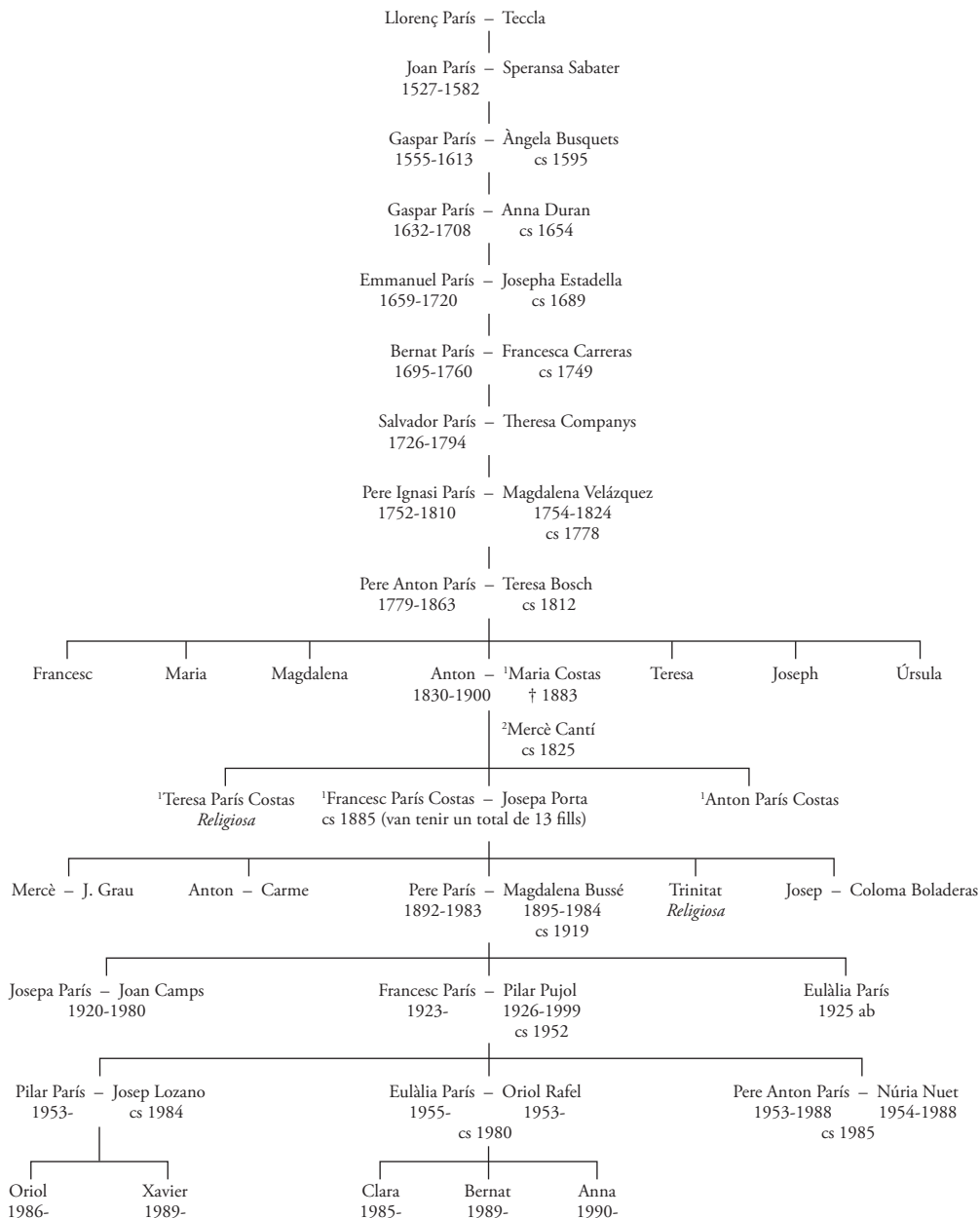

FIGURA 3. Fotografia del Mas París a l'actualitat.

BREU EXPOSICIÓ DE LA FAMÍLIA BUSSÉ

La família Bussé és originàriament de l'entorn de la població de Torelló, a Osona, en la qual trobem diferents branques emparentades. Segimon Bussé neix l'any 1785 a la població de la Blava del Lluçanès, actualment integrada en el municipi de Sant Martí d'Albars, i mor cap al 1805 a Torelló; els seus pares eren Josep Bussé i Alberta Bassas, i es va casar amb Theresa Vila i Madaula; els fills d'aquest matrimoni neixen a Torelló, però Feliu Bussé (1798-1873) es casa en primeres núpcies amb Maria Bayreda (*sic*) i s'estableixen a Sant Feliu de Pallerols (la Garrotxa); van tenir 13 fills, nou dels quals van ser albats. El seu segon matrimoni va ser amb Francesca Descals, i el tercer amb Ignàsia Ferragut (1804-1871); d'aquests dos matrimonis no va haver-hi fills.

Pere Bussé i Bayreda (1870-1959) es va casar en primeres núpcies amb Eulàlia Coll (1895-1984) i una filla d'aquesta unió, Magdalena Bussé i Coll, es va casar el 1919 amb Pere París i Porta (1892-1983), consumant-se la unió de les nissagues París i Bussé (figura 4).

Tant els Bussé de Torelló com els posteriors de Sant Feliu de Pallerols van estar ocupats en diversos oficis; a pocs els trobem com a pagesos o bracers, però en canvi hi ha diversos traginers, corders i paraires; també s'ocupen del comerç, són teixidors de lli i de cànem els més nombrosos, però també són forners i mestres de cases (figura 5). Si els París de l'Alt Camp bàsicament tots són pagesos, bracers, boters, etc., oficis relacionats amb les àrides terres dels camps tarragonins, a les zones d'Osona i la Garrotxa els oficis són més diversos, i en el món rural hi és més present la ramaderia.

L'etimologia del cognom *Bussé* (o *Bosé*) es considera una grafia incorrecta del nom *Bosser*, que té el significat de 'dipositari de la bossa, tresorer'. Aquest cognom també apareix en diversos documents com a *Bocer*, *Bosse* i *Busser*. Cognominats *Bussé*, se n'han trobat al Brasil i a Alemanya.

FIGURA 4. Retrat de Pere París i Porta i Magdalena Bussé i Coll.

Arbre genealògic

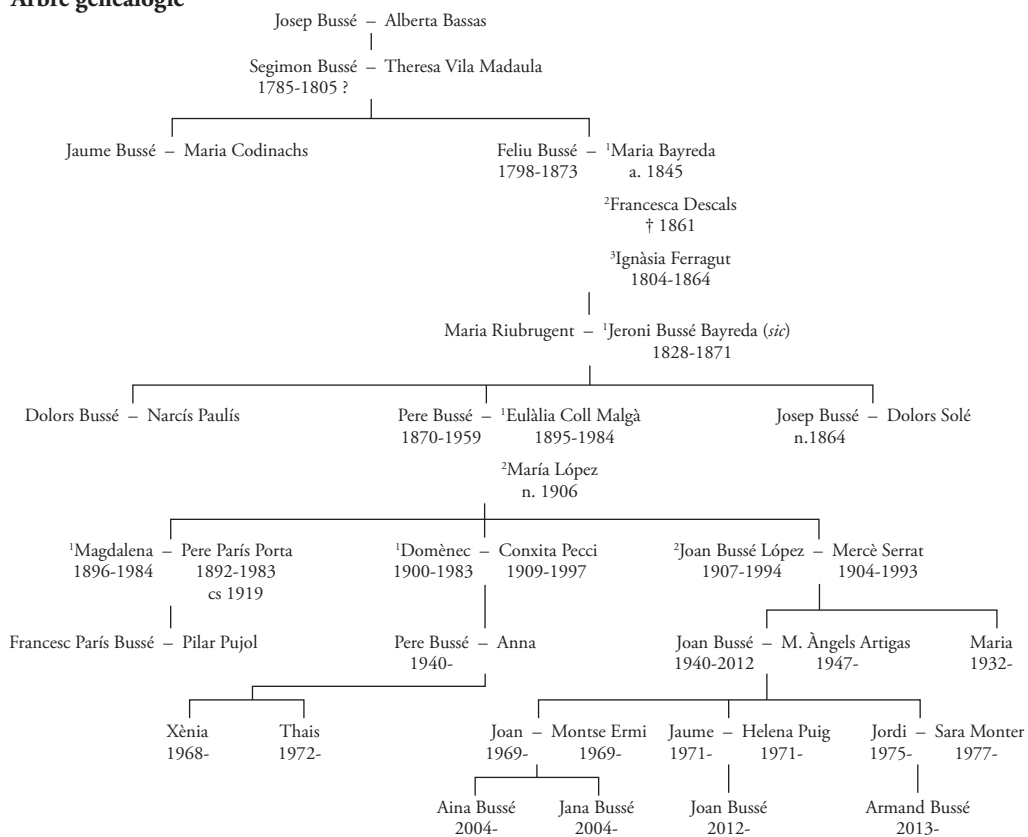

FIGURA 5. Fotografia de família.

Agraïments a Francesc París i Bussé, a Pilar París i Pujol i a Joan Bussé i Artigas per l'excel·lent disposició en facilitar-nos les dades genealògiques d'ambdues famílies.